

Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin iş doyumu üzerine yapılan lisansüstü tezlerin sistematik derlemesi *

Duygu Doğan¹ Semiyha Tuncel²

¹Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, E-mail:dygdogan@ankara.edu.tr

²Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye, E-mail:sdolasir@ankara.edu.tr

Received : 27.04.2026

Accepted: 08.07.2026

Published: 13.08.2026

Anahtar Kelimeler

Beden eğitimi öğretmenleri, İş doyumu, Lisansüstü tezler

Özet

Bu araştırmanın amacı, 2015–2025 yılları arasında Türkiye’de beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumuna ilişkin yürütülmüş lisansüstü tezleri sistematik biçimde incelemektir. Araştırmanın kapsamını Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nde yer alan tezler oluşturmakta olup belirlenen ölçütler doğrultusunda seçilen 28 tez inceleme kapsamına alınmıştır. Araştırmada betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmış, veriler oluşturulan inceleme formu aracılığıyla çözümlenmiştir. Lisansüstü tezler yayımlandıkları yıl, örneklem bölgesi, odaklandıkları değişkenler, kullanılan araştırma yöntemi, desen ve veri toplama araçları açısından incelenmiştir. Bulgular, incelenen tezlerin tamamının nicel araştırma yöntemiyle yürütüldüğünü göstermiştir. Araştırmalarda iş doyumunun en fazla tükenmişlik, yaşam doyumu, mesleki öz yeterlik, örgütsel bağlılık, iş stresi ve motivasyon değişkenleriyle birlikte ele alındığı gözlemlenmiştir. Tezlerin Türkiye’nin belirli coğrafi bölgelerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Sonuçlar beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumu düzeylerinin demografik değişkenler, örgütsel- mesleki faktörler ve çevresel faktörler olmak üzere 4 ana temada toplandığını ortaya koymuştur. Sonuç olarak, beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunun çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu ve özellikle örgütsel destek, mesleki yeterlik ve psikososyal faktörlerin belirleyici rol oynadığı görülmektedir. Bu araştırma, beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunu çok boyutlu ele alarak literatürün sınırlarını somutlaştırmaktadır. Çalışma, alandaki nicel tekdüzeliği aşmak için gelecekteki tezlerde nitel/karma yöntemlerin kullanılmasını teşvik etmekte ve eğitim politikaları için kuramsal bir zemin sunmaktadır.

A systematic review of graduate theses on the job satisfaction of Physical Education Teachers in Türkiye

Abstract

The purpose of this study is to systematically examine graduate theses conducted on the job satisfaction of physical education teachers in Türkiye between 2015 and 2025. The scope of the research consists of theses located in the Council of Higher Education National Thesis Center, and 28 theses selected in accordance with the determined criteria were included in the scope of the examination. Descriptive content analysis method was used in the research, and the data were analyzed through the created review form. Graduate theses were examined in terms of their publication year, sample region, variables they focused on, research method used, design, and data collection tools. Findings showed that all of the examined theses were conducted with quantitative research methods. It was observed that job satisfaction was mostly addressed with the variables of burnout, life satisfaction, professional self-efficacy, organizational commitment, job stress, and motivation in the researches. The theses were concentrated in certain geographical regions of Türkiye. Results revealed that the job satisfaction levels of physical education teachers were gathered under 4 main themes as demographic variables, organizational-professional factors, and environmental factors. Consequently, it is seen that the job satisfaction of physical education teachers has a multidimensional structure and especially organizational support, professional competence, and psychosocial factors play a decisive role. This research substantiates the boundaries of the literature by handling the job satisfaction of physical education teachers multidimensionally. The study encourages the use of qualitative/mixed methods in future theses to overcome the quantitative uniformity in the field and presents a theoretical basis for educational policies.

Corresponding author

Duygu Doğan
(dygdogan@ankara.edu.tr)

Keywords

Physical education teachers,
Job satisfaction, Graduate
theses

How to cite: Doğan, D., & Tuncel, S. (2026). Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin iş doyumu üzerine yapılan lisansüstü tezlerin sistematik derlemesi. *Education, Science and Sport*, 8, e1937303. <https://doi.org/10.70053/esas.1937303>

*Bu çalışma, 31 Ekim-02 Kasım 2025 tarihleri arasında 13. Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

İş doyumunu, en basit haliyle bireylerin yaptıkları işe ve işlerinin farklı yönlerine ilişkin duygusal değerlendirmelerini ifade etmektedir. Bu bağlamda iş doyumunu, bireylerin işlerini ne ölçüde sevdiklerini ya da sevmediklerini yansıtan ve olumlu ile olumsuz arasında değişen bir tutum olarak ele alınmaktadır (Spector, 2022). Bu yönüyle iş doyumunu, bireyin işine yönelik genel değerlendirmesini içeren çok boyutlu bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlik mesleği bireysel ve toplumsal gelişimin temellerini oluşturan, yüksek düzeyde sorumluluk ve özveri gerektiren bir meslek alanıdır. Bu meslek grubunda iş doyumunu, yalnızca bireysel iyi oluş açısından değil, aynı zamanda eğitim sisteminin niteliği açısından da kritik bir değişken olarak öne çıktığı görülmektedir. Nitekim iş doyumunu, bireyin işine ilişkin deneyimlerini değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkan olumlu bir duygusal durum olarak tanımlanmak (Locke, 1976, akt. Liu, Bellibaş ve Gümüş, 2021) ve öğretmenlerin mesleki performansları, meslekte kalma eğilimleri ile ilişkilendirilebilmektedir. Öte yandan, öğretmenlerin iş doyumunun öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimleri ile eğitim sisteminin genel kalitesi üzerinde de belirleyici bir rol oynadığı literatürdeki çalışmalarda vurgulanmaktadır (Skaalvik ve Skaalvik, 2011; Caprara vd., 2003). Literatürde öğretmenlerin iş doyumunun eğitim çıktıları ile ilişkisini ortaya koyan çalışmalar incelendiğinde, özellikle öğretmen tükenmişliği ile öğrenci çıktıları arasındaki ilişkinin dikkat çektiği görülmektedir. Örneğin, Madigan ve Kim’in (2021) çalışmaları, öğretmen tükenmişliğinin öğrencilerin akademik başarısı ve motivasyonunun niteliği ile olumsuz yönde ilişkili olduğunu, ancak öğrenci iyilik hali ile ilişkisine dair sınırlı kanıt bulunduğunu işaret etmektedir. Bu bulgular, öğretmenlerin mesleki iyi oluşlarının eğitim süreçleri üzerindeki dolaylı etkilerine işaret etmektedir. Öte yandan, öğretmenlerin iş doyum düzeylerini belirleyen faktörlere odaklanan çalışmalar bu yapının çok boyutlu bir niteliğe sahip olduğunu işaret etmektedir. Örneğin Weiqi (2007), ortaöğretim öğretmenlerinin genel iş doyumlarının düşük olduğunu; özellikle eğitim sistemi, öğrenci niteliği, liderlik ve yönetim, çalışma koşulları, maaş ve sosyal haklar ile iş stresi gibi boyutlarda memnuniyetsizlik yaşandığını ortaya koymuştur. Ayrıca, öğretmenlerin bu alanlara ilişkin doyum düzeylerinin işe katılım ve meslekte kalma ile yakından ilişkili olduğu; dışsal ödül ve takdirin ise iş motivasyonunu artırıcı bir rol oynadığı ifade edilmektedir. Buradan hareketle, iş doyumunun yalnızca bireysel değil, aynı zamanda örgütsel ve yapısal faktörlerle de yakından ilişkili olduğunu belirtebiliriz. Öğretmenlerde iş doyumunu etkileyen başka bir parametre ise psikososyal değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Klassen ve Chiu (2010), araştırmalarında sınıf içi stresin öğretmenlerin öz-yeterlik algılarını ve iş doyumlarını olumsuz yönde etkilediğini; buna karşılık öz-yeterlik düzeyi yüksek olan öğretmenlerin iş doyumlarının da daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde literatüre baktığımızda, Ferguson vd. (2012), iş yükü ve öğrenci davranışlarının öğretmenlerde depresyon ve kaygının önemli yordayıcıları olduğunu, stres ve depresyonun ise iş doyumunu olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Aynı çalışmada, mesleki deneyim süresinin iş doyumunu üzerinde olumlu bir etkisi olduğu ve çalışma koşullarının iyileştirilmesinin öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarını destekleyerek iş doyumunu arttırabileceği vurgulanmıştır. Tüm bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin iş doyumunun bireysel, örgütsel ve çevresel birçok faktörün etkileşimi sonucu şekillenen çok boyutlu bir yapı olduğu anlaşılmaktadır. Tüm bu göstergeler bize öğretmenlik mesleğinin homojen bir yapıya sahip olmadığını ve branşlara göre farklılaşan koşulların iş doyumunu üzerinde belirleyici olabileceğini göstermektedir. Branş farklılıklarını ele aldığımızda beden eğitimi öğretmenleri, alanın kendine özgü yapısal sorunları ile dikkat çekmektedir. Hardman (2008) yaptığı çalışmada, beden eğitimi alanında süregelen temel sorunlar arasında derslere ayrılan sürenin yetersizliği, dersin eğitim sistemi içerisindeki statüsünün düşük algılanması, özellikle ilköğretim düzeyinde yeterli sayıda nitelikli ve iyi yetişmiş öğretmen eksikliği ile tesis, ekipman ve öğretim materyallerine yönelik yetersizlikleri ortaya koymuştur. Bunlara ek olarak, kalabalık sınıf mevcutları ve bütçe kısıtlamaları da bu sorunları pekiştirdiğini belirtmektedir. Bu sorunlara paralel olarak, gençlerin fiziksel uygunluk düzeylerinde düşüş, çocukluk çağı obezitesinde artış ve spor etkinliklerine katılım oranlarında azalma gibi olumsuz eğilimlerin de gözlemlendiği çalışmada belirtilmektedir. Bu bağlamda, Türkiye’de beden eğitimi öğretmenleri özelinde iş doyumunu ele alan çalışmaların incelenmesi, hem bu meslek grubunun kendine özgü dinamiklerini ortaya koymak hem de

literatürdeki boşlukları belirlemek açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’de 2015–2025 yılları arasında beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumu konusunda yürütülmüş lisansüstü tezlerin kapsamlı ve bütüncül bir analizini sunmaktır. Bu çerçeve doğrultusunda, araştırmaya dahil edilen tezlerin yıllara göre dağılımı, örneklem bölgeleri, ele aldıkları değişkenler, kullanılan araştırma yöntem ve desenleri ve veri toplama araçları sistematik biçimde incelenmiştir. Araştırma, gelecekte yapılacak araştırmalar için yol gösterici bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır.

Bu ana amaç doğrultusunda aşağıdaki alt sorulara yanıt aranmıştır:

1. Beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumu konusunda yapılan lisansüstü tezlerin yayım yıllarına göre dağılımı nasıldır?
2. Belirlenen tez çalışmalarında yer alan araştırmaların örneklemelerinin coğrafi bölgelere göre dağılımı nasıldır?
3. Belirlenen tez çalışmalarında iş doyumu ile birlikte incelenen temel değişkenler nelerdir?
4. Benimsenen yöntem ve desenler hangi özellikleri göstermektedir?
5. Kullanılan veri toplama araçlarının türleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, Türkiye’de 2015–2025 yılları arasında beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumu konusuna odaklanan lisansüstü tezlerin eğilimlerini belirlemek amacıyla sistematik derleme yapılmıştır. Sistematik derleme çalışmaları, mevcut araştırmaları açık, sistematik ve titiz yöntemlerle bir araya getirerek belirli araştırma sorularına yanıt üretmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Zawacki-Richter vd., 2020).

Veri Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağını, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan, 2015–2025 yılları arasında tamamlanmış ve beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunu konu alan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Çalışmalar, aşağıda belirtilen dahil edilme ve hariç tutulma ölçütleri doğrultusunda seçilmiştir.

Dâhil Edilme Ölçütleri

- Tezin erişime açık olması
- 2015–2025 yılları arasında tamamlanmış olması
- Çalışma grubunun beden eğitimi öğretmenlerinden oluşması
- Araştırmanın doğrudan iş doyumu / iş tatmini konusuna odaklanması
- Türkçe olarak hazırlanmış olması

Hariç Tutulma Ölçütleri

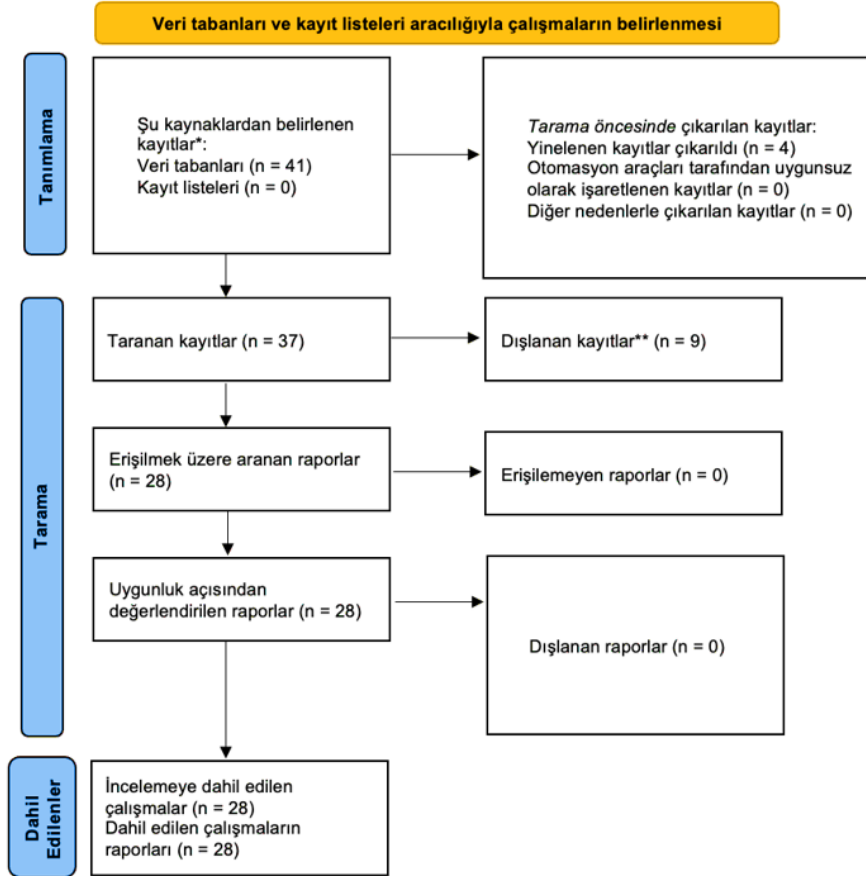
- Konu itibarıyla yalnızca dolaylı biçimde iş doyumuna değinen (örneğin mesleğe yönelik tutum, serbest zaman doyumu, psikolojik sermaye vb.) tezler
- Örneklem grubunda beden eğitimi öğretmenleri dışında katılımcıların bulunduğu çalışmalar
- Tam metin erişimi bulunmayan tezler

Veri Toplama Süreci

Tezler, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “gelişmiş tarama” seçeneği kullanılarak sistematik biçimde taranmıştır. Tarama süreci gerçekleştirilirken “beden eğitimi öğretmeni”, “iş doyumu” ve “iş tatmini” ifadeleri anahtar kelimeleri kullanılarak iki ayrı tarama gerçekleştirilmiştir.

Yapılan taramalar sonucunda toplamda 41 tez tespit edilmiştir. Tespit edilen tezler arasında yer alan tekrar kayıtlar (n = 4) çıkarıldıktan sonra kalan çalışmalar konu, başlık, özet ve anahtar kelimeler açısından incelenmiştir. Yapılan ön inceleme sonucunda dahil edilme ölçütlerini karşılamayan 9 tez kapsam dışı bırakılmıştır. Kalan 28 tez uygunluk açısından değerlendirilmiş ve araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Çalışma seçim süreci, PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) 2020 kılavuzu doğrultusunda yürütülmüştür. PRISMA sürecine ilişkin ayrıntılar Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1.
PRISMA akış diyagramı

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel içerik analizi yaklaşımıyla çözümlenmiştir. Betimsel içerik analizi; belirli bir alanda yapılan çalışmaları sistematik biçimde inceleyerek araştırma eğilimlerini, yöntemsel tercihleri ve tematik yönelimleri ortaya koymayı amaçlayan bir yaklaşım biçimidir (Karasar, 2007; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu kapsamda her bir tez ayrıntılı biçimde incelenmiş ve elde edilen veriler Microsoft Excel ortamına aktarılmıştır. Tezler; yazarı, yılı, başlığı, düzeyi, üniversitesi, enstitüsü, anabilim dalı, amacı, yöntemi, veri toplama araçları, örneklem büyüklüğü, araştırma bölgesi ve temel bulguları açısından değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler frekans (f) ve yüzde (%) değerleri ile betimlenmiş, sonuçlar tablolar ve grafikler aracılığıyla görselleştirilmiştir. Bunun yanında, tezlerin sonuç bölümleri ortak eğilimleri belirlemek amacıyla tematik çözümleme ile değerlendirilmiştir. Bu süreçte benzer içerikteki bulgular bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur (Braun ve Clarke, 2006). Böylece tezlerde öne çıkan ortak eğilimler belirlenerek demografik değişkenler, psikolojik değişkenler, örgütsel/mesleki faktörler ve çevresel/fiziksel faktörler olmak üzere temalar altında sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak amacıyla çeşitli önlemler alınmıştır. Bu kapsamda;

- Veri toplama ve analiz süreçleri ayrıntılı biçimde açıklanmış,
- “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumuna İlişkin Tez İnceleme Formu” geliştirilmiş,
- Kodlama sürecinde, spor bilimleri (beden eğitimi ve spor pedagojisi) alanında çalışan doktora tamamlamış ve nitel araştırma yöntemlerinde deneyimli bağımsız bir uzmandan görüş alınmıştır.

Kodlayıcılar arası tutarlılığı belirlemek amacıyla Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen formül kullanılmıştır:

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{(\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})} \times 100$$

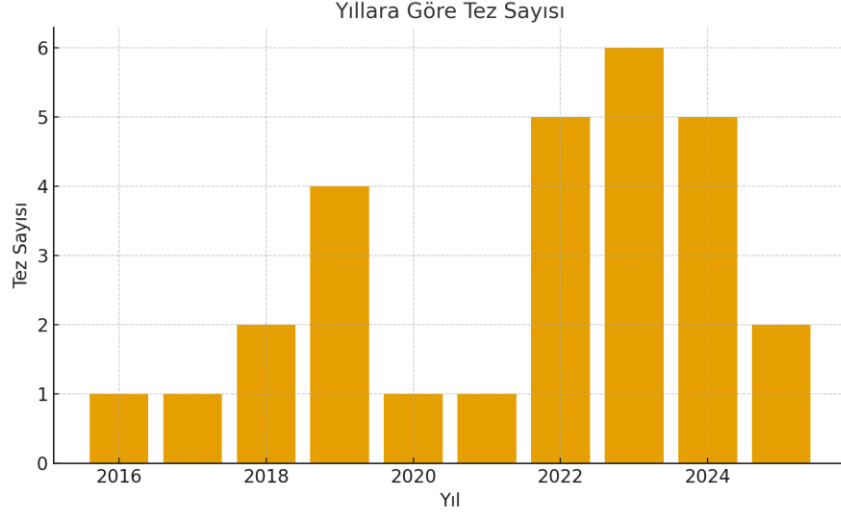
Yapılan hesaplama sonucunda kodlayıcılar arası uyum oranı %87 olarak bulunmuş ve bu değer kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda ulaşılan bulgular aşağıda grafikler aracılığıyla gösterilmiştir.

Grafik 1.

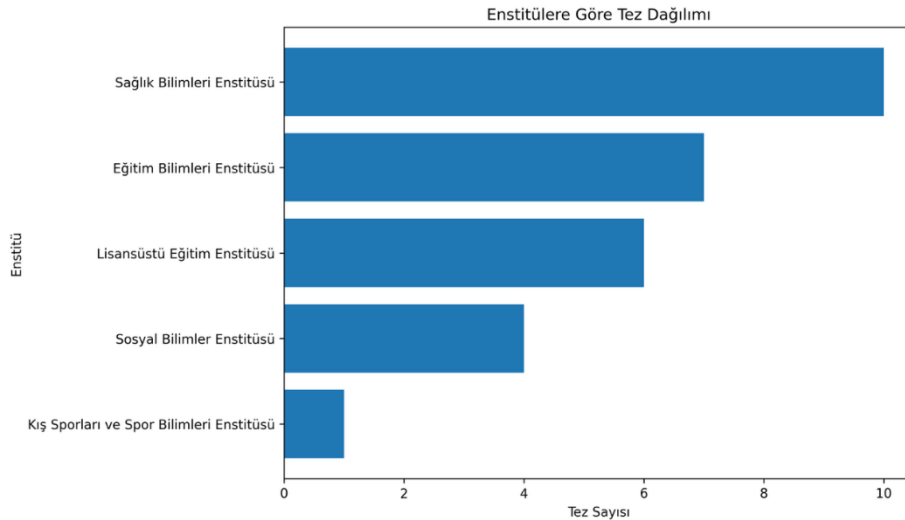
Tezlerin yıllara göre dağılımı

Grafik 1 incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumuna yönelik lisansüstü tez çalışmalarının yıllara göre dağılımının dalgalı bir seyir izlediği, ancak genel olarak artış eğilimi gösterdiği görülmektedir. 2019 yılında tez sayısında artış gözlenirken, 2020 ve 2021 yıllarında azalma yaşanmıştır. Buna karşın 2022 ve 2023 yıllarında tez sayısı yeniden artmış, 2024 yılında ise benzer düzeyde seyretmiştir. Bu bulgular, özellikle 2022-2024 döneminde beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumuna yönelik lisansüstü tez çalışmalarının önceki yıllara kıyasla daha yoğunlaştığını göstermektedir.

Grafik 2.

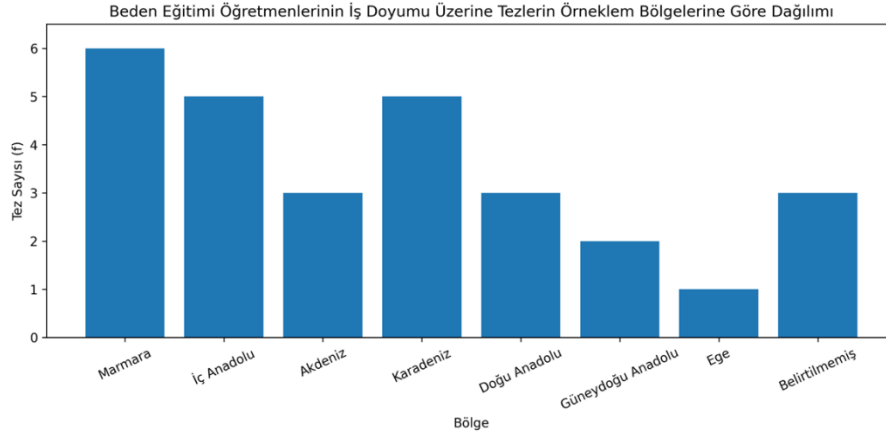
Tezlerin enstitülere göre dağılımı

Grafik 2’de tezlerin enstitülere göre dağılımı incelendiğinde, çalışmaların büyük çoğunluğunun Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütüldüğü gözlemlenmektedir. Bunu sırasıyla Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü izlemektedir. Daha sınırlı sayıda çalışma ise Sosyal Bilimler Enstitüsü ile Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Grafik 3.

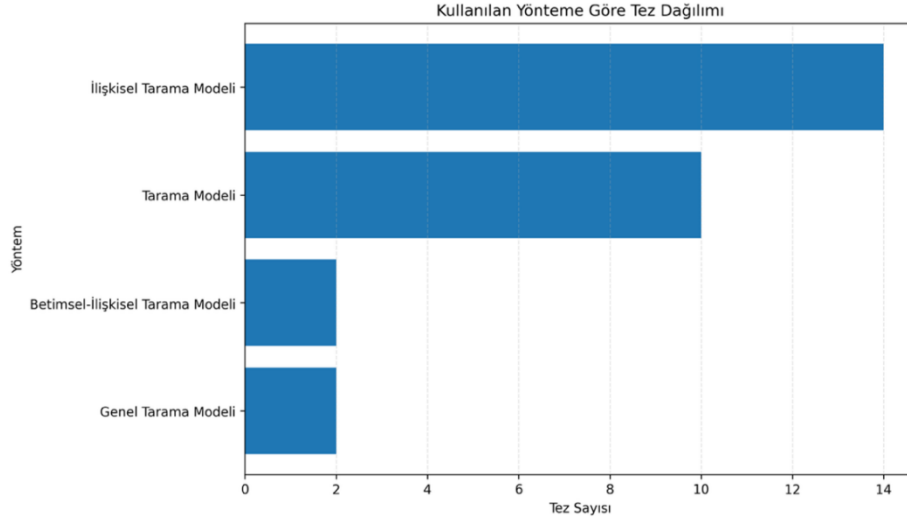
Tezlerin örneklem bölgelerine göre dağılımı

Grafik 3'te tezlerin örneklem bölgelerine göre dağılımı incelendiğinde, çalışmaların ağırlıklı olarak Marmara ve İç Anadolu bölgelerinde yürütüldüğü görülmektedir. Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinde de çeşitli çalışmalar bulunurken, Ege, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde gerçekleştirilen çalışmaların daha sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca, üç tezde örneklem bölgesinin belirtilmediği tespit edilmiş olup, bu çalışmalar grafikte "Belirtilmemiş" kategorisi altında gösterilmiştir. Bu bulgular, beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumuna yönelik lisansüstü tezlerin örneklem bölgeleri açısından belirli coğrafi bölgelerde yoğunlaştığını göstermektedir. Özellikle daha az temsil edilen bölgelerde yürütülecek çalışmaların artırılması, konuya ilişkin bulguların Türkiye genelinde daha kapsamlı ve dengeli biçimde değerlendirilmesine katkı sağlayabilir.

Grafik 4.

Tezlerin kullandıkları yönteme göre dağılımı

Grafik 4 incelendiğinde lisansüstü tezlerin tamamının nicel araştırma yaklaşımıyla yürütüldüğü ortaya konmaktadır. Tezlerde kullanılan araştırma desenleri incelendiğinde, çalışmaların büyük çoğunluğunun ilişkisel tarama modeli çerçevesinde gerçekleştirildiği ve bunun yanı sıra genel tarama ve betimsel-ilişkisel tarama modellerine de yer verildiği görülmektedir. Bu bulgular, beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumuna yönelik lisansüstü tezlerde araştırmaların ağırlıklı olarak değişkenler arası ilişkileri incelemeye odaklandığını göstermektedir. Bu sonuçtan hareketle iş doyumunu gibi çok boyutlu ve bağlamsal bir olgunun daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayabilecek nitel veri temelli çalışmaların, incelenen tezler kapsamında yer almadığını görmekteyiz.

Tablo 1.

Tezlerde kullanılan ölçeklerin frekans ve yüzde dağılımı

Sıra	Ölçek Adı	f	%
1	Kişisel / Demografik Bilgi Formu	22	78.6
2	Minnesota İş Doyum / İş Tatmini Ölçeği	17	60.7
3	Maslach Tükenmişlik Ölçeği	6	21.4
4	İş Tatmini Ölçeği	4	14.3
5	Yaşam Doyumu Ölçeği	4	14.3
6	Öz Yeterlik Ölçeği	3	10.7
7	Mesleki Doyum Ölçeği	3	10.7
8	Meslektaş İlişkisi Algısı Ölçeği	2	7.1
9	Bireysel Performans Ölçeği	2	7.1
10	İş Doyumu Ölçeği (ayrı adla geçenler)	2	7.1

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmalarda en yaygın kullanılan aracın araştırmacılar tarafından oluşturulan Kişisel/Demografik Bilgi Formu (%78.6) olduğu, bunu Minnesota İş Doyum Ölçeği (%60.7)’nin izlediği görülmektedir. İş doyumu temalı tezlerde bu ölçeğin baskın biçimde tercih edilmesi, alandaki ölçme yaklaşımının büyük ölçüde standart ve nicel veri toplama araçlarına dayandığını ifade etmektedir. Ayrıca Maslach Tükenmişlik Ölçeği (%21.4), Yaşam Doyumu Ölçeği (%14.3) ve Öz Yeterlik Ölçeği (%10.7) gibi ölçeklerin kullanılması, iş doyumunun genellikle psikolojik iyi oluş ve mesleki tükenmişlik değişkenleriyle birlikte ele alındığını ortaya koymaktadır.

Tablo 2.

İş doyumu ile incelenen değişkenlerin frekans (f) ve yüzde (%) dağılımı

Sıra	Değişken Adı	f	%
1	Tükenmişlik	6	22.2
2	Yaşam Doyumu	4	14.8
3	Mesleki Öz Yeterlik	2	7.4
4	Meslektaş İlişkileri/İş Birliği	2	7.4
5	Bireysel Performans	2	7.4
6	Diğer tekil değişkenler: (zaman yönetimi, öğrenilmiş çaresizlik, öğretme ve öğrenme anlayışları, örgütsel bağlılık, mesleğe yönelik tutum, öğretmen meslek motivasyonu, iş stresi, idareci desteği algısı, eğitsel oyun oynatma öz yeterliği, fiziksel aktivite öz yeterliği, boş zaman değerlendirme, mental iyi oluş, işe yabancılaşma, alternatif iş kaynaklarına yönelim, örgütsel güven, demokratik tutum)	15	55.6

Tablo 2’ye göre incelenen tezlerde iş doyumu en sık tükenmişlik (f = 6, %22.2) ve yaşam doyumu (f = 4, %14.8) değişkenleri ile birlikte ele alınmıştır. Bunu mesleki öz yeterlik, bireysel performans ve meslektaş ilişkileri/iş birliği değişkenleri izlemektedir. Diğer değişkenler tabloda belirtilmiştir ve daha sınırlı sayıda tezde incelendiği görülmektedir.

Tablo 3.

Beden eğitimi öğretmenlerinde iş doyumu üzerine tezlerin tematik sınıflaması

Tema	Alt Değişkenler/Bulgular	İlişkili Tezler	Bulguların Özeti
Demografik Değişkenler	Yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, görev süresi, kıdem, çocuk sahibi olma, gelir	T1, T2, T3, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T15, T16, T17, T20, T21, T22, T25	En sık incelenen değişkenler yaş, cinsiyet ve kıdemdir. Genel eğilim: cinsiyet farkları sınırlı; yaş ve kıdem arttıkça doyum genelde orta düzeyde artmakta veya sabit kalmaktadır. Eğitim düzeyi ve mesleği isteyerek seçme, iş doyumunu anlamlı biçimde artıran değişkenlerdir.
Psikolojik Değişkenler	Tükenmişlik, yaşam doyumu, mental iyi oluş, öğrenilmiş çaresizlik, stres	T4, T5, T6, T7, T15, T21, T24, T25, T26, T27	Tükenmişlik ve iş doyumu arasında genellikle negatif, yaşam doyumu ve mental iyi oluşla pozitif ilişkiler saptanmıştır. Öğrenilmiş çaresizlik ve stres arttıkça iş doyumu azalmaktadır. Psikolojik değişkenler iş doyumunun en güçlü yordayıcıları arasındadır.
Örgütsel Mesleki Faktörler	Mesleki yeterlik, örgütsel bağlılık, motivasyon, tutum, performans, iş birliği, idari destek, öğretme-öğrenme anlayışı	T2, T10, T11, T12, T13, T17, T18, T19, T23, T28	Mesleki motivasyon, tutum, bağlılık ve idari destek iş doyumunu pozitif yönde etkilemektedir. Örgütsel güven ve demokratik tutum gibi faktörler iş tatmininin önemli açıklayıcılarıdır.
Çevresel/Fiziksel Faktörler	Okul türü, altyapı, spor salonu, saha, araç-gereç, malzeme durumu, sınıf mevcudu	T8, T12, T13, T14, T15, T20, T24	Okulun fiziki olanakları (spor salonu, saha, araç-gereç) ve kaynak yeterliliği arttıkça dışsal iş doyumu yükselmektedir. Özellikle özel okullarda veya imkânı yüksek okullarda çalışan öğretmenlerin dışsal doyum düzeyleri daha yüksektir.

Tablo 3’te tematik sınıflama incelendiğinde, son on yıla ait tezlerin bulguları, beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunun çok boyutlu bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan lisansüstü çalışmalar incelendiğinde, iş doyumunun demografik, psikolojik, örgütsel ve çevresel

faktörler olmak üzere 4 ayrı temada şekillendiği görülmektedir.

İlk tema olarak demografik değişkenler incelendiğinde iş doyumunda anlamlı farklılıklar yarattığını görmekteyiz. Tezlerde mesleğini isteyerek seçen, lisansüstü eğitim almış ve sosyoekonomik durumu yüksek olan öğretmenlerin iş doyum düzeyleri diğer gruplara göre daha yüksektir bulgusuna sıklıkla ulaşılmıştır (T2, T5, T6, T7, T9, T15, T20). Ancak sınırlı da olsa bazı tezlerde, yaş ve kıdem değişkenlerinin iş doyumunu anlamlı biçimde etkilemediği; genç öğretmenlerin doyum düzeylerinin kısmen daha yüksek olduğu görülmektedir (T3, T8, T21).

İkinci tema olarak psikolojik faktörler incelendiğinde, iş doyumunun en güçlü yordayıcılarının tükenmişlik, yaşam doyumunu, stres düzeyi ve mental iyi oluş olduğu tezlerde belirtilmiştir (T4, T5, T7, T15, T21, T24, T25, T26, T27). Öğretmenlerin mesleki doyumlarının duygusal tükenme yaşamadıkları durumlarda, yaşam doyumlarının ve psikolojik iyi oluşlarının yüksek olduğu durumlarda arttığı görülmektedir.

Üçüncü tema olarak örgütsel ve mesleki faktörlerin öğretmenlerin iş doyumunda belirleyici bir konumda olduklarını söyleyebiliriz. Lisansüstü tezlere bakıldığında mesleki motivasyon, örgütsel bağlılık, yönetici desteği ve meslektaş ilişkileri gibi değişkenlerin öğretmenlerin içsel doyum düzeylerini etkilediği sıklıkla gözlemlenmiştir (T10, T11, T12, T13, T17, T18, T19, T23, T28).

Son tema olarak ise çevresel ve fiziksel faktörler öğretmenlerin özellikle dışsal iş doyumunu üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Lisansüstü tezler incelendiğinde okulun fiziki altyapısının güçlü olması, spor salonu ve saha varlığı, araç-gereç yeterliliği ve okul türü gibi değişkenlerin iş doyumunda anlamlı farklar yarattığı gözlemlenmiştir (T8, T12, T13, T14, T15, T20, T24). Bulgular sonucunda imkanları iyi özel okullarda çalışan veya donanımı yüksek kurumlarda görev alan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin, bazı devlet okullarında çalışan öğretmenlere kıyasla daha yüksek olduğu söylenebilir.

Bu bölümde, profesyonel sporcularda mükemmeliyetçilik ve tükenmişlik ilişkisini inceleyen 23 çalışmadan elde edilen bulgular sunulmaktadır. Çalışmalar farklı ülkelerden ve spor branşlarından seçilmiş olup hem demografik özellikler hem de psikolojik değişkenler açısından karşılaştırmalı bir bakış sağlamaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu sistematik derleme araştırmamızda elde edilen bulgular, Türkiye’de beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumuna yönelik lisansüstü tezlerin belirli metodolojik ve tematik eğilimler etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, iş doyumunun demografik, psikolojik, örgütsel ve çevresel faktörlerden oluşan temalar ile bir yapı oluşturduğu görülmektedir. Demografik değişkenler açısından incelendiğinde, cinsiyet, yaş, kıdem ve eğitim düzeyinin iş doyumunu üzerindeki etkisine ilişkin farklı sonuçlar elde edilmiştir. Derleme sonuçları incelendiğinde, özellikle mesleğini isteyerek seçen, yüksek eğitim düzeyine sahip ve deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin lisansüstü tezlerde daha yüksek iş doyumunu bildirdiği görülmektedir. Ortaya çıkan bu manzara bize öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin ve bireysel tercih süreçlerinin iş doyumunu üzerinde belirleyici olabileceğine işaret etmektedir. Literatür incelendiğinde elde edilen bu sonuçlar, Alkafaween vd. (2025) tarafından ortaya konulan bulgularla kısmen paralellik göstermektedir. Söz konusu çalışmada öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, çalışma statüsü ve mesleki deneyime göre farklılaştığı ortaya konmuş olup özellikle kadın, evli ve kadrolu öğretmenlerin daha yüksek iş doyumuna sahip olduğu belirtilmektedir. Aynı çalışmada belirtilen başka bir bulguda ise meslekte uzun süre görev yapan öğretmenlerin iş doyumlarının daha düşük olduğunun belirlenmiştir ve incelenen lisansüstü tezlerde deneyimli öğretmenlerin daha yüksek doyum bildirdiğine yönelik bulgularla kısmen farklılaşmaktadır. Bu sonuçlardan hareketle iş doyumunun yalnızca deneyim süresi ile açıklanamayacağını söyleyebiliriz. Bir sonraki adımda psikolojik faktörleri incelediğimizde, lisansüstü tezlerden elde edilen bulgular bize; tükenmişlik, stres düzeyi ve yaşam doyumunu gibi değişkenlerin mesleki doyumla güçlü ilişkiler içerisinde olduğunu göstermektedir. Bu sonuçların literatürde yer alan çalışmalarla da örtüştüğünü görmekteyiz. Yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin maruz kaldıkları iş yükü ve sınıf içi zorlukların kendileri üzerinde psikolojik baskı yaratarak duygusal durumlarını etkilediği ve bu sürecin iş doyumunu üzerinde belirleyici olduğu literatürde vurgulanmıştır (Ferguson vd., 2012). Ayrıca

literatürde öğretmenlerin tükenmişlik durumu yaşamasının eğitim sürecine ilişkin çıktıları üzerinde olumsuz etkiler oluşturabileceğine ışık tutulmaktadır (Madigan & Kim, 2021). Bu çerçevede beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunun sürdürülebilir olmasında psikolojik destek, stres yönetimi ve tükenmişlik önleyici uygulamaların önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz. Örgütsel faktörler ele alındığında ise yönetici desteği, örgütsel bağlılık ve okul ikliminin iş doyumunu üzerinde etkili olduğu sonucu incelenen tezlerde vurgulanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar Liu vd. (2020) bulguları ile paralellik göstermektedir. Yapılan çalışmada, özellikle dağıtılmış liderlik ve öğretimsel liderliğin öğretmen iş doyumunu ile doğrudan ve dolaylı ilişkiler gösterdiği sonuçları elde edilmiştir. Bu bağlamda destekleyici okul kültürü ve öğretmenler arası iş birliğinin bu ilişkide aracı rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçeveden baktığımızda öğretmenlerin mesleki doyumunu şekillendirmede yönetici desteği ve olumlu okul ikliminin yer aldığını söylemek mümkündür. Son olarak çevresel ve fiziksel faktörler incelendiğinde ise okulun fiziki altyapısı, spor salonu ve saha olanakları, araç-gereç yeterliliği ve öğrenci sayısı gibi değişkenlerin iş doyumunda etkili olduğu görülmektedir. Bilinen bir durum olmasına karşın, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki deneyimlerinin çalışma ortamının fiziksel koşullarından etkilendiğini söyleyebiliriz. Literatür de bahsettiğimiz bilinen durumu açıkça desteklemektedir. Hardman (2008) tarafından yapılan çalışmada, tesis ve ekipman yetersizlikleri ile kalabalık sınıf yapılarının öğretim sürecini zorlaştırdığına ilişkin çıktılar ortaya konmuştur. Bu çerçevede, fiziksel imkânların niteliğinin beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunu şekillendiren unsurlardan biri olduğu söyleyebiliriz. Sonuç olarak, bu sistematik derlemede incelenen tezler, beden eğitimi öğretmenlerinin genel olarak orta ve üzeri düzeyde iş doyumuna sahip olduklarını göstermektedir. Tematik analiz bulguları, iş doyumunun demografik, psikolojik, örgütsel ve çevresel değişkenlerle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca iş doyumunu arttıkça tükenmişlik düzeylerinin azaldığı, okulun fiziki koşulları ve donanım düzeyinin belirleyici rol oynadığı saptanmıştır. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunun çok boyutlu bir yapı sergilediği görülmektedir. Araştırma bulgularına dayanarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- ✓ Beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunu artırmaya yönelik uygulamaların mesleğin doğal akışı içerisinde yer alan çeşitli boyutlarıyla birlikte bütüncül bir yaklaşımla planlanmalıdır.
- ✓ Özellikle beden eğitimi dersinin doğası gereği fiziksel ortamla olan güçlü ilişkisi dikkate alınarak, okul altyapısı ve donanım koşullarının iyileştirilmesi öncelikli bir müdahale alanı olarak değerlendirilmelidir.
- ✓ Gelecek araştırmalarda, beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumuna ilişkin deneyim ve algılarını daha derinlemesine ortaya koymak amacıyla nitel ve karma araştırma yaklaşımlarının araştırmacılar tarafından önceliklendirilmesi önerilmektedir.

Deklerasyonlar

Çıkar Çatışması

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Etik Beyan

Yazarlar, bu çalışmada herhangi bir etik sorun tespit edilmediğini ve araştırmanın tüm aşamalarının akademik dürüstlük ve yayın etiği kurallarına uygun olarak yürütüldüğünü beyan etmektedir.

Mali Destek

Bu çalışma, herhangi bir kuruluş veya kişiden herhangi bir katkı ve/veya destek almamıştır.

Yapay Zekâ (YZ) Beyanı

Bu makalenin hazırlanması sırasında yalnızca dil düzenlemesi için yapay zeka araçları kullanılmıştır. Yazarlar, tüm içeriği dikkatle gözden geçirip doğrulamışlardır ve nihai versiyonun bütünlüğü ve doğruluğu konusunda tüm sorumluluğu üstlenmektedirler.

Kaynaklar

- *Abrak, S. (2024). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iş tatmini ve mental iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Açar, R. (2024). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin alternatif iş kaynaklarına yönelmelerinde işe yabancılaşma, iş*

- tatmini ve sosyoekonomik faktörlerin rolü (Yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Açıkmeşe, Ö. (2023). *Beden eğitimi öğretmenlerinin motivasyon ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırılması* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Akbulut, B. (2025). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlikleri ile iş tatminleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Erzurum Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Aksoy, M. (2019). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Algı, H. E. (2023). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinin iş doyumlarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alkafaween, S. A. R., Yüksel, O., Çakto, P., Çimen Binkuyu, G., Demir, O., & Yaprakcı, A. (2025). Investigation of Physical Education and sports teachers’ job satisfaction levels. *Retos*, 70, 688– 695. <https://doi.org/10.47197/retos.v70.116130>
- *Ayrılmaz, K. (2024). *Spor liselerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin bireysel performans ve iş tatmin düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Baykara, E. Z. (2019). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin incelenmesi (Ankara örneği)* (Yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Bilgili, C. (2019). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi (Van ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Bircan, Ş. (2023). *Covid-19 pandemisi sürecinde beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenilmiş çaresizlik, iş doyumunu ve yaşam doyumunu düzeylerinin incelenmesi: Mersin ili örneği* (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Borgogni, L., Petitta, L., & Rubinacci, A. (2003). Teachers’, school staff’s and parents’ efficacy beliefs as determinants of attitudes toward school. *European Journal of Psychology of Education*, 18(1), 15-31.
- *Elaman, S. (2022). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş stresinin yaşam memnuniyeti ve iş doyumuna olan etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ferguson, K., Frost, L., & Hall, D. (2012). Predicting teacher anxiety, depression, and job satisfaction. *Journal of Teaching and Learning*, 8(1).
- *Gögercin, T. (2017). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iş tatmini ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi (İstanbul Başakşehir ilçesi örneği)* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Güler, M. (2018). *Beden eğitimi öğretmenlerinin zaman yönetimi becerileri ile iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kocaeli ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hardman, K. (2008). Physical education in schools: A global perspective. *Kinesiology*, 40(1), 5–28.
- *İşler, T. (2023). *Okullardaki spor tesisi imkanları ve beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş tatmin düzeylerinin incelenmesi (Sivas ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Karaaslan, İ. (2020). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik, iş doyumunu ve yaşam doyumlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Karakuzu, M. (2019). *Beden eğitimi öğretmenlerinde iş doyumunu, meslektaş ilişkileri ve okul idaresi desteğinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel yayın dağıtım.
- *Kaymaz, U. (2022). *Beden eğitimi öğretmenlerinin eğitsel oyun oynatma öz yeterlikleri ile mesleki doyumlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- *Keskin, A. (2021). *Pandemi döneminde beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerini fiziksel olarak aktive edebilme öz yeterlikleri ile mesleki doyumları arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Klassen, R. M., & Chiu, M. M. (2010). Effects on teachers' self-efficacy and job satisfaction: Teacher gender, years of experience, and job stress. *Journal of Educational Psychology*, 102(3), 741.
- *Koç, G. (2024). *Okul müdürlerinin demokratik tutumlarının beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel güven algıları ve iş tatminlerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Liu, Y., Bellibaş, M. Ş., & Gümüş, S. (2020). The effect of instructional leadership and distributed leadership on teacher self-efficacy and job satisfaction: Mediating roles of supportive school culture and teacher collaboration. *Educational Management Administration & Leadership*, 48(1), 1–24. <https://doi.org/10.1177/1741143220910438>
- Locke EA (1976) The nature and causes of job satisfaction. In M.D. Dunnette (Ed.) *Handbook of Industrial and Organisational Psychology* (pp. 1297–1349). Rand McNally.
- Madigan, D. J., & Kim, L. E. (2021). Does teacher burnout affect students? A systematic review of its association with academic achievement and student-reported outcomes. *International journal of educational research*, 105, 101714. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101714>
- Miles, M. B. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks.
- *Okutan, R. (2022). *Okul sporları faaliyetlerine katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyumları, meslektaş ilişkileri ile okul yöneticileri desteğinin incelenmesi (Rize ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Oruç, S. (2023). *Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretme-öğrenme anlayışları ile mesleki doyum düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Özçete, G. (2018). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi ve öğretmenlerin iş doyum analizi (Niğde ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Özde, H.Ü. (2023). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi (Tekirdağ ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2011). Teacher job satisfaction and motivation to leave the teaching profession: Relations with school context, feeling of belonging, and emotional exhaustion. *Teaching and Teacher Education*, 27(6), 1029-1038.
- Spector, P. E. (2022). *Job satisfaction: From assessment to intervention*. Routledge.
- *Sivrikaya, T. (2016). *Beden eğitimi öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme alışkanlıkları ve mesleki doyumlarının incelenmesi (Trabzon örneği)* (Yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Tel, Ş. (2024). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumları ile örgütsel bağlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Erzurum Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Uluçam, R. (2025). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iş tatmini ve yaşam doyum düzeylerinin* (Yüksek lisans tezi). Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Uslu, E. (2022). *Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- *Yıldız, E. (2022). *Giresun ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin iş tatmin düzeyleriyle bireysel performansları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Wei Qi C. (2007). The structure of secondary school teacher job satisfaction and its relationship with attrition and work enthusiasm. *Chinese Education & Society*, 40(5):17–31. <https://doi.org/10.2753/ced1061-1932400503>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Zawacki-Richter, O., Kerres, M., Bedenlier, S., Bond, M., & Buntins, K. (Eds.). (2020). *Systematic reviews in educational research: Methodology, perspectives and application*. Springer VS. <https://doi.org/10.1007/978-3-658-27602-7>

Not: * İşareti sistematik derlemeye dahil edilen araştırmaları belirtmektedir.

EXTENDED ENGLISH SUMMARY

Introduction: Elite sport has increasingly become a multidimensional performance domain in which psychological resilience, emotional regulation, and public visibility are inseparable from physical capacity. Over the past decade, the expansion of social media has transformed the psychosocial landscape of professional sport. Athletes are now evaluated not only on competitive outcomes but also on personal image, lifestyle, and digital presence. This heightened public scrutiny has intensified external expectations and performance-related stress, increasing vulnerability to psychological exhaustion and burnout. Athlete burnout is conceptualized as a multidimensional syndrome characterized by emotional and physical exhaustion, reduced sense of accomplishment, and sport devaluation. Beyond performance decline, burnout negatively affects well-being, athletic identity, and long-term engagement in sport. Identifying psychological risk and protective factors has therefore become a central concern in sport psychology. Perfectionism represents a critical factor in this context. Traditionally perceived as advantageous in high-performance environments, perfectionism is widely observed among elite athletes. However, contemporary research conceptualizes perfectionism as multidimensional, encompassing both adaptive and maladaptive components. Self-oriented perfectionism reflects internally motivated high standards and may enhance discipline and achievement. In contrast, socially prescribed perfectionism driven by perceived external expectations and fear of negative evaluation has been consistently linked to psychological distress and burnout. Despite increasing empirical attention, the relationship between perfectionism and burnout remains theoretically complex. Some findings suggest adaptive perfectionism may function protectively, whereas maladaptive forms appear to heighten exhaustion and disengagement. Moreover, contextual variables such as coaching climate, competition level, gender, and cultural background may moderate these associations. Given recent sociocultural changes in elite sport, a contemporary synthesis of the literature is warranted. This narrative review examines empirical studies published between 2012 and 2024 investigating the relationship between perfectionism and burnout among professional athletes. **Purpose:** The primary objective of this review is to synthesize current evidence regarding how adaptive and maladaptive dimensions of perfectionism influence burnout symptoms in professional athletes. **Method:** This study adopts a narrative review design incorporating selected systematic procedures. Although not conducted as a full systematic review or meta-analysis, structured inclusion and exclusion criteria were applied to enhance methodological transparency. Studies were included if they: Were published between 2012 and 2024. Were written in English or Turkish. Used quantitative or qualitative empirical methods. Included professional or elite athlete samples. Examined perfectionism in relation to burnout or emotional exhaustion. Electronic databases searched included PubMed, ScienceDirect, Google Scholar, TR Dizin, ULAKBİM, and the National Thesis Center. Keywords included “professional athletes,” “perfectionism,” “burnout,” “elite sports,” and “maladaptive perfectionism.” A total of 23 studies met inclusion criteria. Sixteen were conducted in Türkiye, while others originated from South Korea, Iran, Australia, Croatia, and China. Samples represented both team and individual sports across competitive levels. **Results:** Across studies, perfectionism consistently emerged as a multidimensional construct comprising two dominant dimensions: Self-oriented (adaptive) perfectionism, socially prescribed (maladaptive) perfectionism. Maladaptive perfectionism demonstrated strong positive associations with burnout indicators, particularly emotional exhaustion and sport devaluation. Athletes reporting higher levels of perceived external pressure from coaches, teammates, media, or family were significantly more vulnerable to burnout symptoms. In contrast, self-oriented perfectionism showed mixed but often protective associations. Several studies found negative correlations between adaptive perfectionism and burnout, suggesting that internally regulated high standards may buffer against emotional exhaustion when combined with psychological flexibility. Burnout outcomes commonly reported included emotional and physical exhaustion, reduced accomplishment, decreased intrinsic motivation, and performance decline. Maladaptive perfectionism was particularly predictive of emotional exhaustion and reduced accomplishment. Gender findings were inconsistent. Some studies reported higher burnout levels among male athletes, while others found higher perfectionism scores among female athletes.

Several investigations found no significant gender differences, indicating that gender may exert indirect effects through contextual or motivational variables. Contextual moderators were notable. National-level athletes frequently exhibited higher perfectionism and burnout levels. Perceived coach support emerged as a significant protective factor, with autonomy-supportive climates associated with lower socially prescribed perfectionism. Career duration, marital status, and disability status were also reported as influencing burnout levels in certain samples. Overall, findings highlight the central role of performance climate and perceived social evaluation in shaping perfectionism–burnout dynamics. **Discussion and Practical Implications:** The literature underscores that perfectionism cannot be classified as inherently adaptive or maladaptive within elite. Its psychological impact depends on its motivational origin and contextual reinforcement. Socially prescribed perfectionism appears particularly detrimental in high-pressure environments characterized by external evaluation and public scrutiny. Contemporary sport settings intensified by social media may amplify externally imposed standards, thereby increasing burnout risk. Conversely, self-oriented perfectionism may function adaptively when embedded within autonomy supportive environments and supported by intrinsic motivation. These findings align with motivational climate frameworks and self-determination theory, emphasizing the protective role of autonomy and internalized goal regulation. For applied practice, coaches and sport psychologists should: Differentiate adaptive and maladaptive perfectionism during assessment. Foster autonomy-supportive rather than purely outcome-driven climates. Address externally imposed perfectionistic beliefs using cognitive behavioral strategies. Integrate emotional regulation and psychological flexibility training. Monitor high-risk groups such as national-level and long-career athletes. Understanding the nuanced relationship between perfectionism and burnout is essential not only for optimizing performance but also for safeguarding athlete mental health and long-term sustainability in elite sport.